

УЈЕДИЊЕЊЕ НАЦИЈЕ И КОДИФИКАЦИЈА ПРАВИЛА О СПЕЦИЈАЛНИМ МИСИЈАМА

I

Генерална скупштина је на XXIV редовном заседању донела резолуцијом 2530. од 8. децембра 1969. године Конвенцију о специјалним мисијама, отворивши је државама на приступање. Пленарни орган светске организације овом резолуцијом такође је прихватио као засебан међународни инструмент и Протокол са факултативним потписивањем о обавезном решавању спорова у погледу тумачења и примене горње конвенције. Истог дана Генерална скупштина је усвојила резолуцијом 2531. препоруку о решавању грађанских спорова у вези са истом Конвенцијом. Усвајањем ова три међународна инструмента, Уједињене нације су после више од деценије рада на кодификацији, а нарочито на прогресивном развоју међународних правила о специјалним мисијама, завршиле трећи део кодекса савременог дипломатског права-значајном међународном правном споменику на коме раде⁽¹⁾. Систем савременог међународног позитивног права биће допуњен општим правним правилима у областима где се осећала хитна потреба за доношењем општих правила међународног права.

И сам летимични поглед на савремену праксу држава може да укаже да данас не постоји или боље рећи нема ниједне државе која се не користи или која би се одрекла предности неформалне и гилке установе као што су специјалне мисије које омогућују брзо развијање свих облика међудржавних односа. У том погледу са правом се у преамбули Конвенције истиче да су стране уговорнице уверене да би Конвенција „допринела унапређењу односа пријатељства између земаља, без обзира на њихово уставно и друштвено уређење”, док је у уводном делу резолуције којом је донета Конвенција наглашена убеђеност Генералне скупштине да мултилатерални уговори о кодификацији и прогресивном развоју међународ-

---

(1) Први део кодекса је Бечка конвенција о дипломатским односима (1961), а други, Бечка конвенција о конзуларним односима (1963). Израбена Конвенција о специјалним мисијама, као посебни део кодекса који је органски повезан са прва два дела, дефинитивно је одбацила тезу да правила о специјалним мисијама треба да буду само анекс првог дела кодекса. Уједињене нације сада раде на четвртом делу кодекса о односима држава и међународних организација. Дефинитиван нацрт правила о представљању држава Комисија је израдила на њеном 23. заседању (1971). Претпоставља се да ће кодекс имати још делова.

ног права или они за чији је предмет и циљ заинтересована међународна заједница у целини „треба да буде отворени универзалном учешћу“⁽²⁾.

Рад Уједињених нација на пољу кодификације, а нарочито прогресивног развоја правила међународног права у материји специјалних мисија непосредно је везан за допринос професора Милана Бартоша, који је као истакнути југословенски правник у својству дугогодишњег члана Комисије за међународно право учествовао у свим фазама рада на доношењу правних правила о специјалним мисијама. Он је у оквиру иницијативе Југославије у Уједињеним нацијама на кодификацији дипломатских односа и имунитета, у личном својству дао касније у Комисији предлог за проучавањем и *ad hoc* дипломатије, истичући њен значај за праксу држава;⁽³⁾ а као специјални извештач Комисије извршио истраживања ове установе савременог дипломатског права; и, на крају, учествује при усвајању Конвенције у Генералној скупштини, у Шестом (Правном) комитету, на XXIII и XXV заседању Генералне скупштине, у својству експерт-консултанта Скупштине⁽⁴⁾.

Целокупна активност Уједињених нација на проблематици специјалних мисија може се сходно методима којима универзална организација служи у доношењу правила међународног права, поделити на две фазе. Прва фаза односи се на рад Комисије за међународно право која је као стручно тело проучавала и припремила нацрт конвенције (1967—1969), док друга фаза представља рад Генералне скупштине односно њеног правног комитета (1968—1969) који се за ову прилику претворило у законодавно тело и испитао, проучио и утврдио текст будуће конвенције, који је Генерална скупштина прихватила на својој 1825. пленарној седници.

О постигнутим резултатима Уједињених нација у овој области кодификације међународног права на систематски начин писано је у нашој литератури⁽⁵⁾. Услед тога, изгледа да би овом приликом било корисно указати само на нека питања из ове проблематике, као на: а) границе рада универзалне организације на *ad hoc* дипломатији, посебно на специјалним мисијама; б) поједина решења усвојена за неке од правних проблема који су постојали у овој области међудржавних односа, и, на крају, в) на карактер усвојених правних правила унетих у Конвенцију о специјалним мисијама (1969).

II

Специјалне мисије, као облик *ad hoc* дипломатије представљају најстарији, у суштини први облик општења међу државама⁽⁶⁾. Кроз цело-

(2) Пул текст Конвенције и Протокола објављен је у Спољнополитичкој документацији, 1, 1970, стр. 3—14. Конвенција садржи педесет и пет чланова, а Протокол девет чланова.

(3) *Yearbook of the International Law Commission*, 1967, Vol., p. (338 Mtg.).

(4) Тачка 5. Резолуције 2273 (XXII) од 15. децембра 1968.

(5) На пример, Милан Бартош, Кодификација правила о специјалним мисијама; Рад Генералне скупштине УН на припремању Конвенције о специјалним мисијама и Конвенција о специјалним мисијама, Међународни проблеми, 1, 1968, 1969, 1970.

(6) Тако су у најстаријој индијској књизи *Rig Veda* за коју се сматра да потиче 2.500. г. пре наше ере горори о *ad hoc* мисијама као једином начину општења међу индијским државама. *Joseph Chaco, India Contribution to the Field of International Law Concept, Recueil des Cours, La Haye, T. 93, 1958/I, p. 126.*

купну историју па све до данашњих дана није се престајало са употребом специјалних мисија, мада је било периода када је она била потиснута од „класичне“ дипломатије, сталне (седентарне) дипломатије (период после Бечког конгреса 1815). Међутим, са употребом специјалних мисија није се никада престајало мада је у то доба *ad hoc* дипломатија била пре свега коришћена у облику специјалних мисија које су суверени слали у церемонијалне и протоколарне сврхе⁽⁷⁾. Али, објективна историјска потреба условљена све широм сарадњом држава довела је до ренесансе ове најстарије установе за општење држава, што се нарочито испољило током првог, а нарочито другог светског рата (специјалне мисије на нивоу шефова држава, председника и чланова влада, шефова генералштабова и других високих личности⁽⁸⁾). Овакав развој је полако али сигурно сужавао и укидао монопол „класичне“ дипломатије, која објективно није више могла да одговори ширим потребама држава на развијању међународних односа, нарочито у све више специјализираним областима њихове активности. Но, у исто време, овај развој дао је и квалитативно нову садржину рада и улогу *ad hoc* дипломатији у целини, а специјалним мисијама држава посебно. Појава међународних тела и организација као средишта новог облика сарадње држава, дала је нову димензију и садржај рада *ad hoc* дипломатији. Ако се данас погледа годишњи међународни календар сваке државе, види се да оне по сваком питању шаљу или примају разне врсте специјалних мисија које имају привремен карактер и строго одређен задатак. Специјалне мисије се не акредитују као сталне дипломатске мисије, већ се за свако конкретно питање уговарају између заинтересованих држава. Управо та њихова флексибилност и оперативност дају им предност у решавању најразноврснијих или боље рећи свих проблема, од најважнијих политичких па до „најобичнијих“ техничких питања која се појављују у односима међу државама.

Историјско-правни феномен *ad hoc* дипломатије првобитно је био замишљен као предмет нешто ширег проучавања Уједињених нација, али је после сужен на специјалне мисије држава које ове шаљу и примају, као субјекти међународног права у њиховим билатералним контактима. Мултилатерални вид коришћења специјалних мисија (оне које државе шаљу код међународних организација или међународне организације као нови субјекти међународног права шаљу *inter se*, или код држава) остављен је да буде међународноправно регулисан у оквиру правила о правном положају међународних организација. Међутим, постоје и неки други облици *ad hoc* дипломатије који чекају да се за њих донесу општа правила међународног права.

Комисија за међународно право је применила два потпуно различита метода при проучавању и изради правила о специјалним мисијама. Наиме, у првој фази пошло се од идеје да на специјалне мисије треба применити аналогно и *mutatis mutandis* правила о редовним, сталним ди-

(7) Ближе о томе Милан Бартош, *Le status des missions spéciales de la diplomatie ad hoc, Recueil des Cours*, Т. 108, 1963/1, pp. 430—446.

(8) Видети на пример, *Dean Acheson, Meetings of the Summit: A Study in Diplomatic Method, University of Hampshire*, 1958. — *Guy Hentsch, Staline negociateur, Une diplomatie de guerre, Thèse Neuchâtel*, 1967, и други.

пломатским мисијама⁽⁹⁾. Међутим, на Конференцији Уједињених нација о дипломатским односима и имунитетима у Бечу (1961) био је одбачен овакав приступ при изради посебних правила међународног права као неадекватан за ову установу дипломатског права и препоручено Генералној скупштини да се цело питање поново врати Комисији на даље проучавање⁽¹⁰⁾. Са гледишта целокупног рада Уједињених нација на кодификацији и прогресивном развоју међународног права у овој области, ова одлука била је од ванредног значаја јер се са научне тачке гледишта дала нова, објективнија основа за рад и истраживање ове до тада потпуно неиспитане установе. На свом XV заседању (1963) Комисија је отпочела нову фазу проучавања овог питања полазећи од схватања да се специјална мисија разликује од сталне дипломатске мисије на основу своје посебне природе и функција, и изабрала професора Бартоша за специјалног известиоца, утврђујући му мандат за рад. У својству специјалног известиоца професор Бартош поднео је Комисији четири извештаја⁽¹¹⁾, док је Комисија у свом раду израдила два нацрта правила, први нацрт на XVII заседању (1965) и дефинитивни Нацрт правила о специјалним мисијама, са коментарима уз чланове на XIX заседању (1967), који је упућен владама на мишљење и Генералној скупштини на одлуку о начину његовог усвајања.

Донета Конвенција о специјалним мисијама (1969) прихватила је дефиницију специјалне мисије истичући да је то „привремена мисија која има представнички карактер државе, а коју шаље једна држава код друге државе, уз пристанак ове последње да с њом расправља одређена питања и да код ње изврши одређен задатак“. Сви унети конститутивни елементи појма специјалне мисије не дају само тачке разграничења специјалне мисије од сталне дипломатске мисије и осталих облика претстављања држава (стална специјализована дипломатска мисија, стална мисија код међународних организација, конзуларни уред), већ и према неким облицима званичних мисија које користе државе, али које нису обухваћене Конвенцијом. У исто време, унети правни критеријуми у дефиницију специјалне мисије омогућили су да се дође до специфичних правних решења за основне елементе правног положаја, а нарочито олакшица, привилегија и имунитета специјалних мисија.

III

Основна карактеристика специјалних мисија као установе савременог међународног права, посебно савременог дипломатског права, састоји се у томе што она има контрактuelни, консензуални карактер. За одашњавање специјалне мисије потребан је међусобни споразум између две др-

(9) A.E.F. Sanström, *Ad hoc diplomacy*, UN, Doc. A/CN. 4, 129, 11 March, 1960. Нацрт је садржао осам чланова.

(10) Специјални подкомитет Конференције разматрао је ово питање. Он се састојао од представника девет земаља. Представник Југославије био је професор Бартош.

(11) I извештај (A/CN.4/166/1964), II извештај (A/CN.4/179/1965), III извештај (A/CN.4/189, Add. 1/1966) и IV извештај (A/CN. 4/196, Add. 1—5/1967). Извештаји износе око 550 страница.

жаве, државе одашиљања и државе пријема мисије. Овај консензуални карактер долази до изражаја од момента када једна држава жели да пошаље специјалну мисију па до завршетка њеног рада, односно испуњења њеног конкретно, специфичног задатка. Управо ова основна карактеристика специјалних мисија, као инструмента држава за решавање различитих питања међусобне сарадње указивала је да при изради савремених општих правила међународног права треба обезбедити и заштити да основно правно начело суверене једнакости буде основни регулатор при заснивању уговорног односа о раду специјалних мисија. Код регулисања правног положаја специјалних мисија то је посебно важно и услед тога што се код њих не јавља само држава одашиљања и држава пријема мисије, већ и трећа држава у савременим развијеним међународним односима која на посебан начин омогућава рад специјалних мисија.

Ако се пође од овог гледишта, може се рећи да је израђена Конвенција о специјалним мисијама (1969) настојала да се примена горњег основног начела савременог међународноправног поретка унетог у Повељу УН, обезбеди у разним фазама рада специјалних мисија. Управо идеја кодификатора била је да се при томе успостави равнотежа између начела суверене једнакости држава, као основног начела сарадње између држава на данашњем степену развоја међународне заједнице, и динамичног начела развијања међународне сарадње путем употребе специјалних мисија. На тој основи тражила су се решења за поједине правне проблеме који су се појавили у овој области међудржавних односа. Управо преко обезбеђења начела суверене једнакости држава при уговарању специјалних мисија и специфичности која постоји код специјалних мисија да се оне могу користити и када не постоје редовни, стални дипломатски и конзуларни односи између државе одашиљања и пријема мисије, може се наћи одговор о стварној предности коју пружа ова установа дипломатског права за савремену праксу држава⁽¹²⁾. Даће се неки од примера где је начело суверене једнакости држава дошло до изражаја при кодификацији правила о специјалним мисијама од Уједињених нација.

При одашиљању специјалне мисије неопходно је да постоји као претходни услов сагласност воља обе државе да се шаље односно прима конкретна специјална мисија. Међусобна сагласност странака уговорница потребна је и за утврђење конкретног, утврђеног задатка (функције) мисије коју она треба да изврши. Начело суверене једнакости држава долази до изражаја и при одређивању седишта мисије и код слања специјалне мисије једне државе код две или више држава, слања заједничке специјалне мисије у две или три државе, као и истовремено слање специјалне мисије две или више држава код друге државе ради решавања питања од заједничког интереса. У свим овим ситуацијама потребна је сагласност држава како оних које шаљу, а нарочито оне која прима специјалне ми-

(12) Комисија је предложила да и непризнавање држава такође не представља сметњу за коришћење специјалних мисија, што је пракса држава прихватила. На XXIII заседању Генералне скупштине (1968), у Правном комитету био је одачен овај предлог јер су поједине државе сматрале да кроз такве ситуације може доћи и до самог признања држава, УН, Доц. А/7375,11 Децембар, 1968, па. 51—55. Том приликом ишло се више на политичку а не на правну дискусију.

сије. Начело суверене једнакости држава нашло је своје место и код регулисања правног положаја треће државе на чијој територији делују специјалне мисије. С обзиром на природу задатака специјалних мисија, оне се често састају и одлучују на територији треће државе, обично неутралне државе. Новија дипломатска историја даје низ примера за овакве ситуације. У таквим случајевима трећа држава постаје домаћин специјалне мисије. При изради правних правила о положају треће државе утврђено је да је потребна „изричита изјава” воље о пристанку треће државе за рад специјалне мисије на њеној територији, с тим да она има право да тај пристанак и повуче. Ради обезбеђења начела суверене једнакости држава њој је дато и првао да може поставити услове које држава одашиљања специјалне мисије мора поштовати. И даље, ради обезбеђења заштите права треће државе, посебно је прихваћено правило да се она изједначује са државом пријема специјалне мисије односно да она преузима права и обавезе државе пријема само” у оној мери у којој она то назначи приликом давања пристанка”.

Међутим, треба указати да је и код рада на међународном регулисању положаја специјалних мисија било настојања да се начело суверене једнакости држава не спроведе дословно. То се испољило у разним облицима од великих сила, што је по правилу изразило револт средњих и малих земаља, које у специјалним мисијама виде инструмент равноправне сарадње држава. То се одразило и код питања одређивања чланова специјалне мисије односно питања ко одређује колико и какав је ефектив потребан мисији. На XXIII заседању Генералне скупштине (1968), у Правном комитету, испољен је такав став на тај начин што се захтевало да о том питању одређује само држава одашиљања мисије, а не споразумно, односно да се настоји да се пронађе равнотежа између интереса државе одашиљања и државе пријема мисије водећи при томе рачуна о сувереној једнакости држава. Велике силе су нарочито инсистирале да то право треба да има само држава одашиљања. Али овакво мишљење је одбачено после дуге дискусије и појединачног гласања које је требало да добије значај притиска на поједине делегације⁽¹³⁾.

Уопштено говорећи, став великих сила при изради правила о специјалним мисијама био је испољен преко захтева да се ограничи значај специјалних мисија само на мисије на тзв. министарском нивоу док не би требало међународноправно регулисати положај тзв. мисија на „нижем нивоу”, техничких мисија односно највећег броја специјалних мисија којима се државе данас служе и користе у развијању својих све више специјализираних спољних односа сарадње. Овакав став је наишао на отпор нарочито од земаља у развоју. Са друге стране, у последњој фази рада на специјалним мисијама, у Правном комитету Генералне скупштине, отпор западних земаља нарочито је испољен у ставу да треба извршити само „чисту” кодификацију правила и оне су веома тешко прихватиле прогресивни развој међународног права у овој области и *новит* који је било нужно унети у овој области савременог међународног права, која је да

(13) Ибид, пар. 67—72.

сада потпуно нерегулисана и остављена слободној оцени држава, а где је долазило до највећег броја контаката међу њима.

У погледу многих проблема које је требало решити приликом кодификације правила о специјалним мисијама треба указати на крају и на проблем слободе вршења функција чланова специјалне мисије (представници државе и дипломатско особље у мисији). Он се нарочито испољио преко питања изузећа чланова мисије од судске надлежности државе пријема мисије. Наиме, испољена је тенденција да се судски имунитет за ова лица ограничи на уживање тзв. малог, функционалног имунитета. Ово питање изазвало је врло бурне дискусије на XXIII заседању Генералне скупштине (1968). На крају је прихваћено начело да специјалне мисије морају бити слободне од утицаја судске надлежности територијалне државе. О том правилу вршено је и појединачно гласање. Но, пошто је постојала сумња у тачност броја гласова, поновно се гласало и поново одбијени сви амандмани и подамандмани поднети на члан 29, Нацрта правила (неповредивост особља) израђеног од Комисије (1967). На крају, Правни комитет је прихватио првобитни текст члана 29, са великом већином гласова⁽¹⁴⁾.

IV

Конвенција о специјалним мисијама (1969) представља значајан успех и допринос Уједињених нација у оквиру њиховог програма кодификације и прогресивног развоја савременог међународног права. Може се очекивати да ће донети међународни инструменти о специјалним мисијама допринети да се у пракси остварују циљеви и начела Повеље Уједињених нација односно активна и мирољубива коегзистенција држава.

Пут којим се ишло при кодификацији, а нарочито прогресивном развоју у овој области међународног права, рељефно показује какве тешкоће постоје и колико времена треба да би се дошло до једног међународног инструмента који би био прихватљив за најшири круг држава савремене међународне заједнице која се карактерише постојањем различитих правних система и цивилизација.

У вези са основном правном природом донете Конвенције као међународног инструмента, а водећи при том рачуна о основној карактеристици специјалних мисија да су оне контрактуелне, консензуалне природе, треба закључити да донети инструмент представља општи међународни стандард који државе могу мењати, уговарајући модалитете његове примене. Насупрот когентном карактеру правних правила за државе из Конвенције о дипломатским односима (1961), правне норме ове Конвенције су диспозитивног карактера, што значи да их државе уговорнице могу *inter se* мењати, водећи рачуна у првом реду о врсти и задацима специјалних мисија. У исто време, с обзиром на основни карактер донетих правила из Конвенције, може се очекивати да ће се усвајањем овог међународног инструмента отворити пут билатералном и регионалном регулисању положаја специјалних мисија.

(14) Са 72 гласа за, 3 против и 10 уздржаних гласова. Резултат гласања је био поздрављен великим аплаузом, *ибида*, пар. 227.

Основни резултат Уједињених нација у овој области јесте да је први пут организована међународна заједница добила посебна општа правила међународног права за рад специјалних мисија-тог најстаријег облика општења држава који је у савременим међународним односима добио нову садржину, на тај начин се прилагођавајући и служећи интересима држава.

Лични допринос професора Бартоша у целокупном процесу рада Уједињених нација на кодификацији ч прогресивном развоју правила о специјалним мисијама оцењен је као пионерски, оригиналан и веома обиман истраживачки рад како од представника државе, саме Комисије⁽¹⁴⁾, тако и у литератури међународног права⁽¹⁵⁾.

На крају треба рећи да је дипломатско право доживело и доживљаваће све оне промене кроз које је прошла и пролази целокупна међународна заједница. Ове промене захтевале су преображај старих или стварање нових установа. Данас је немогуће говорити о „класичном“, „традиционалном“ дипломатском праву ствараном у кругу неколико европских држава, већ о различитим облицима представљања којима се користе све државе у развијању својих међународних односа. С обзиром на неформалан, еластичан и динамичан карактер специјалних мисија, а у првом реду што оне не само да гарантују већ се и заснивају на начелу суверене једнакости држава, може се очекивати да ће улога и значај ове установе савременог међународног права све више расти у свакодневној пракси држава.

Др Димитрије Пиндић

РЕЗЈОМЕ

Объединенные Нации и кодификация правил о специальных миссиях

Кодификацией, а в особенности прогрессивным развитием положений о специальных миссиях, Объединенные Нации после принятия Конвенции о специальных миссиях (1969) и Протокола с факультативным подписанием об обязательном решении споров в связи с Конвенцией (1969), выполнили крупный пробел в современном международном праве. Профессор Милан Бартош в качестве специального докладчика в комиссии международного права, а также эксперта-консультанта Генеральной ассамблеи по данному вопросу, принимал участие во всех фазах работы Объединенных наций в области данной проблематики. При составлении особых правовых положений о работе специальных миссий, своего рода ad hoc дипломатии, учитывая договорный, консенсуальный характер указанного института современного дипломатического права, полностью дошло до сво-

(15) На 940. седници Комисије 13. јула 1967. г. после усвајања Нацрта чланова, једногласно је прихваћена резолуција којом се изражава захвалност професору Бартошу на „изванредном доприносу у току четири година“ који је својом неуморном оданошћу и научним радом“ омогућио успешан рад Комисије.

(16) Видети, на пример, *Joseph Nisot, Diplomatie ad hoc: Les missions spéciales, Revue générale de droit international*, 2, 1968, p. 422. — *Michael Hardy, Modern Diplomatic Law, Manchester University Press*. 1968. — *Pierre Raton, Convention sur les missions spéciales (Travaux de la Commission juridique de l'Assemblée générale des Nations Unies et Sixième Commission de L'Assemblée générale), Annuaire français de droit international*, Paris, 1968, p. 414, 1969, p. 417, и други.

его выражения начало суверенного равенства государств при принятии решений для отдельных элементов правового положения специальных миссий, включая и положение третьего государства. Специальные миссии, являющиеся самым старым видом сношений между государствами, получили в современных международных отношениях государств новую качественную роль и новое содержание деятельности, ибо они способствуют быстрому разрешению всех разнообразных вопросов внешних сношений государств. Институт специальных миссий, а также и остальные формы современных сношений государств и международных организаций — новых субъектов международного права — свидетельствуют о том, что в наше время нельзя больше говорить о „классическом“, „традициональном“ дипломатическом праве, что и в нем, как и в международном сообществе в целом, произошло крупные перемены. Принимая во внимание неформальный, эластичный и данмичный характер института специальных миссий, в особенности учитывая обстоятельство, что он не только гарантируется, но и основан на началах суверенного равенства государств, следует ожидать дальнейший рост его роли и значения в каждодневной практике государств.

SUMMARY

The United Nations and Codification of the Special Missions

Through codification, and especially through progressive development of rules relative to special missions, as well as by adopting the Special Missions Convention (1969), and the Facultative Protocol of Obligatory Settlement of Disputes (1969) have filled a great lacuna in the existing international law. As a special rapporteur of the International Law Commission and as an expert-consultant of the General Assembly in this matter, Professor Milan Bartoš has participated in all phases of the UN activities in connexion with this problem. In the course of drafting special legal rules governing operation of special missions as an *ad hoc* form of diplomacy, considering the contractual character of this institute of modern diplomatic law, the principle of the sovereign equality of states was enhanced when legal solutions for some elements of the legal status of specialized missions, including the status of the third state, were adopted. Special missions as the oldest form of state communication were given a new qualitative role and new content of work, for the various problems of external relations of states are quickly solved through them. The institute of special missions, as the other forms of modern interstate communication, and of international organizations as the new subjects of international law, have proved that there is no more question of the »classic«, »traditional« diplomatic law and that it, and the entire international community, has undergone considerable changes. It is to be expected that the role and significance of special missions are expected to increase in the daily practice of states, in view of the informal, flexible and dynamic character of this institution.

RÉSUMÉ

Les nations unies et la codification des règles relatives aux missions spéciales

Par la codification, et surtout par le développement progressif des règles du droit international relatives aux missions spéciales, les Nations Unies en adoptant la Convention relative aux missions spéciales (1969) et le Protocole avec signature facultative sur le règlement obligatoire des diffé-

rends en rapport avec la Convention (1969), ont réussi à combler une grande lacune du droit positif contemporain. Le professeur Milan Bartoš, en tant que rapporteur spécial de la Commission de droit international et expert-consultant de l'Assemblée Générale sur cette question, a participé dans toutes les phases du travail des Nations Unies sur cette problématique. Lors de l'élaboration des règles juridiques particulières sur le travail des missions spéciales en tant que forme *ad hoc* de la diplomatie, eu égard au caractère contractuel, consensuel, de cette institution du droit diplomatique contemporain, c'est surtout le principe de l'égalité souveraine des Etats qui a pris toute sa portée, ce qui s'est manifesté à l'occasion de l'adoption des règles juridiques pour certains éléments du statut juridique des missions spéciales, le statut du troisième Etat y compris. Les missions spéciales, qui sont la forme la plus ancienne des relations entre les Etats, ont acquis dans les rapports internationaux contemporains des Etats un nouveau rôle qualitatif et un nouveau contenu, car c'est par leur intermédiaire que toutes les diverses questions des rapports extérieurs des Etats sont résolues. L'institution des missions spéciales, ainsi que les autres formes des relations contemporaines des Etats et des organisations internationales, en tant que nouveaux sujets du droit international, ont prouvé qu'aujourd'hui il ne peut plus être question du droit diplomatique »classique«, »traditionnel«, mais qu'il a subi comme toute la communauté internationale de grands changements. Eu égard au caractère non formel, élastique et dynamique de l'institution des missions spéciales, et surtout vu que non seulement elle garantit mais aussi qu'elle se base sur le principe de l'égalité souveraine des Etats, on peut s'y attendre à ce que le rôle et l'importance des missions spéciales se développeront de plus en plus dans la pratique quotidienne des Etats.